

A fizetési mérleg alakulása a 2003. évi adatok alapján

Az **eredményszemléletű jövedelem-elszámolás** bevezetésével megszüntetjük a nemzetközi statisztikai szabványoktól való legfontosabb eltérést. Az MNB a jelen sajtóközleménnyel közli először az újrabefektetett jövedelmek elszámolásával előállított fizetési mérleg és állományi adatokat. A kamatok eredményszemléletű elszámolása először a 2004. június 30-ai sajtóközleményben jelenik meg.

Az **újrabefektetett jövedelem beépítésével** lehetővé válik a vállalatok által megtermelt teljes jövedelem elszámolása a fizetési mérlegben és a kapcsolódó állományi statisztikákban. Az eddig elszámolt fizetett osztalékhoz képest az újrabefektetett jövedelmek elszámolásával magasabb lesz mind a külföldi tulajdonosra jutó jövedelmek, mind a befektetett tőke állományának értéke. 2004-től a pénzügyi eszközökön keletkező **kamat típusú jövedelmek** a tényleges fizetések kimutatása helyett az **eredményszemléletnek megfelelően**, folyamatosan kerülnek elszámolásra a – negyedéves – folyó fizetési mérlegben.

2004-től módosul a **szolgáltatások megfigyelése** (KSH vállalati adatgyűjtés az üzleti szolgáltatásokra), publikálása (7 helyett 11 szolgáltatás csoport) és egy részterület (reexport) elszámolásának módszertana is.

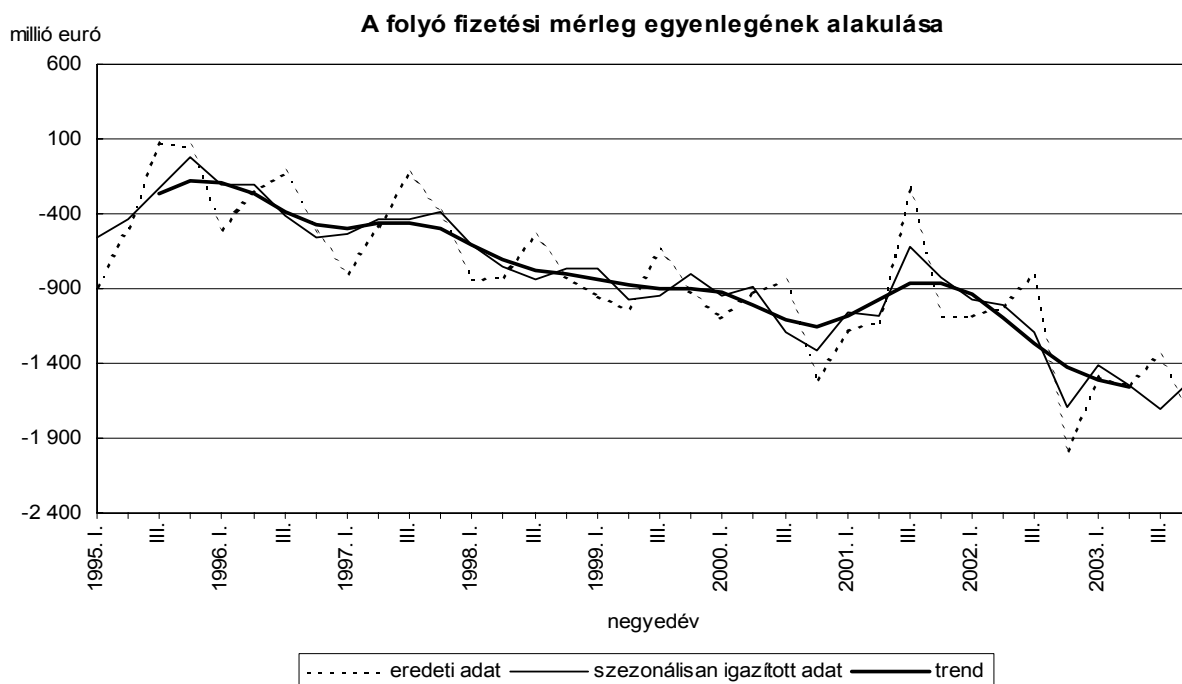
A váltással összhangban, 1995-ig visszamenőleg felülvizsgáltuk az idősorokat. Az újrabefektetett jövedelmek elszámolása miatt módosult adatokat 1995-ig, míg a korrigált reexport adatokat 1998-ig vezettük vissza.

A fenti okok miatti rendkívüli, visszamenőleges adatfelülvizsgálattal együtt a két évre visszatekintő normál fizetési mérleg revíziót is végrehajtottuk.

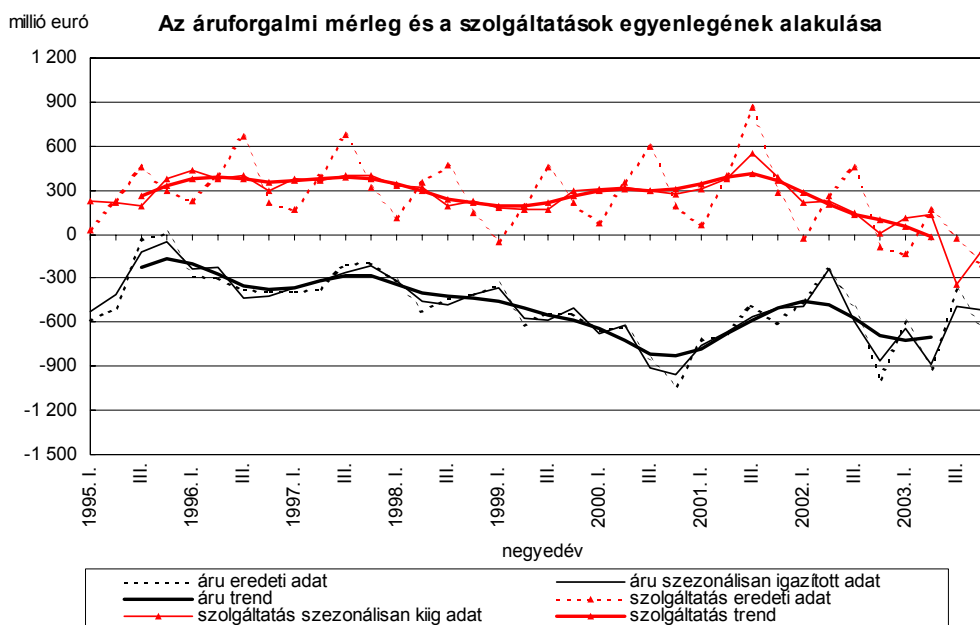
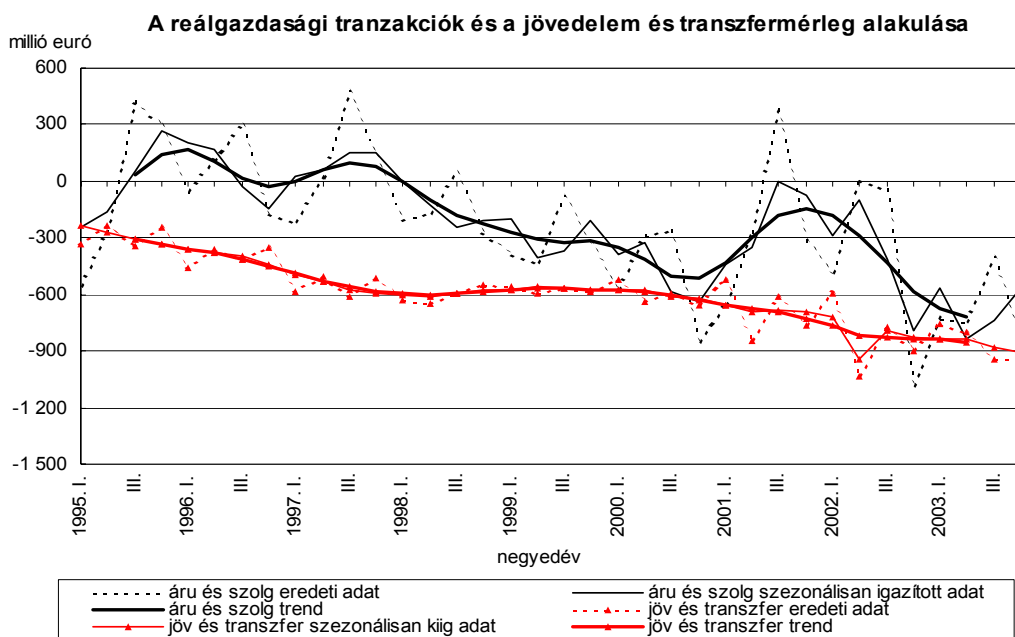
A módszertani változásokról két ismertető anyag készült: mind a **változásokat összefoglaló anyag** mind az **újrabefektetett jövedelmek elszámolásáról írt részletes ismertető** elérhető az MNB honlapján.

A fizetési mérleg a KSH által 2004. február elején közzétett, legfrissebb vámstatisztikai adatokat tartalmazza.

Az új módszer alapján összeállított adatok szerint 2003-ban 6488 millió – 2002-ben 4900 millió – euró hiánnyal zárt a folyó fizetési mérleg. Az egyenleg előző évhez mért változásában meghatározó a reálgazdasági mérleg deficitjének alakulása. Az újrabefektetett jövedelmeket is tartalmazó jövedelem és transzfermérlegben csak kis mértékű deficitnövekedés mutatkozik 2002-höz viszonyítva. A szezonálisan kiigazított adatok szerint a folyó fizetési mérleg hiánya 2002 negyedik negyedétől változatlan szinten maradt. A módszertani váltás nyomán az adósságot nem generáló tőketételek formájában megjelenő nettó forrásbeáramlás is jelentősen változott (az újrabefektetett jövedelem elszámolása miatti nagyobb folyó fizetési mérleg hiány automatikusan nem adóssággeneráló forrással finanszírozódik), amely így 2003-ban 2330 millió euró volt, amelyből a magyarok külföldön történő közvetlen tőkebefektetéseihez kapcsolódóan 1332 millió euró kiáramlás, míg a külföldiek magyarországi befektetéseihez kapcsolódóan 3439 millió euró beáramlás tartozott.

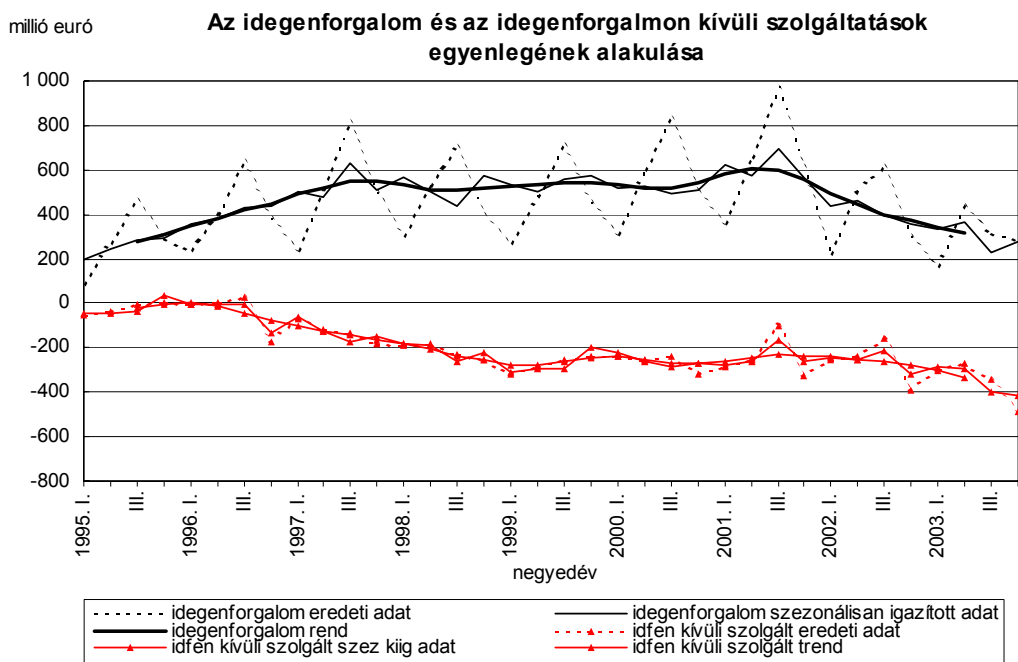

2003-ban az áruforgalom 2971 millió euró hiánya 38161 millió euró export és 41132 millió euró import egyenlegként alakult ki. A kivitel 1340 millió euróval, a behozatal 2108 millió euróval magasabb az előző évi adatnál. Az egyenleg szezonálisan kiigazított időszora 2002. végétől fogva azonos szint körül ingadozik.

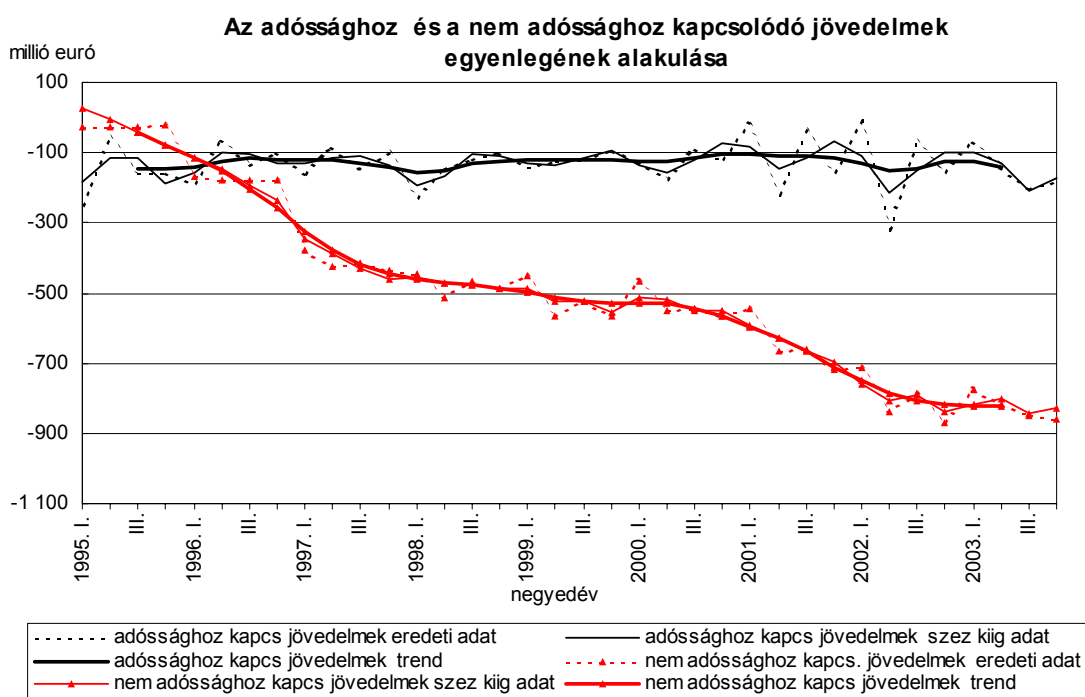

2003-ban az idegenforgalom 3029 millió euró bevétele 419 millió, 1788 millió euró kiadása 31 millió euróval kisebb az előző évi értéknél. A szezonálisan kiigazított adatok is azt mutatják, hogy 2003-ban a bevételi többlet csökkenése elsősorban a kisebb bevételeknek tulajdonítható. Az idegenforgalmon kívüli szolgáltatások¹ kiadási többlete 1411 millió euró volt, ami 373 millió euróval nagyobb az előző évben mért értéknél. A szezonális hatások kiszűrésével számított idősor alapján a növekvő hiány alapvetően a magasabb kiadások miatt következett be.

¹ 2003-ig a reexport tevékenység bruttó módon került elszámolásra (azaz az áru vásárlási és eladási értékét is szolgáltatásnak tekintettük), 2004-től csak az áru eladási és vásárlási értékének különbsége lesz szolgáltatás (az idősort 1998-ig visszamenőleg korrigáltuk). A módszertani váltás csökkentette a forgalmi szárazakat, de az egyenlegre hosszabb távon semleges a hatása.

A tőkebefektetésekhez kapcsolódó 3930 millió euró nettó jövedelemkiáramlás 95 millió euróval több mint 2002-ben volt. Közel azonos mértékben (40-43 millió euró) nőtt a profitjellegű nettó kiadások és az adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó nettó kamatkidadások értéke. 2003 folyamán a szezonálisan kiigazított adatok alapján kis mértékben nőtt mind az adósság, mind a nem adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelmek hiánya. Az újrabefektetett jövedelmek elszámolása megnövelte ugyan a hiány nagyságát a régi módszertanhoz képest; a nagyobb deficit azonban működőtőke-befektetéssel automatikusan finanszírozódott, azaz a módszertani váltással nem csökkentek a nemzetközi tartalékok és nem lett nagyobb a nettó adósság sem. A munkajövedelmeken regisztrált aktívum 12 millió euróval lett kisebb a 2002-ben regisztrált értéknél.

² A 2003-as újrabefektetett jövedelem adat MNB becslés, míg a 2002-es számok a működőtőke kérdőíveken alapuló előzetes tényadatok, melyek még a társasági adóbevallásokból származó információk hatására változhatnak.

A viszonzatlan folyó átutalások 2003. évi 583 millió euró bevételi többlete 36 millió euróval nagyobb a 2002-ben regisztrált értékénél.

A nem adóssággeneráló finanszírozás formájában megjelenő tőkemozgások egyenlege 2003-ban 2330 millió euró volt. A pénzben, tulajdonosi részesedés formájában megvalósuló közvetlen befektetések értéke (amely tartalmazza a visszaforgatott jövedelem nagyságát is) 3439 millió euró Magyarországra és 1332 millió euró külföldre irányuló nettó tőkebefektetés mellett alakult ki. A tulajdonviszonyt megtestesítő portfólió befektetéseknél jelentkező éves nettó forgalom 224 millió euró forrásbeáramlást mutatott.

2003. december végén a jegybanki tartalékok értéke 10,1 milliárd euró volt. A nemzetgazdaság bruttó adósságállománya 6,7 milliárd euróval nagyobb az előző év végén mért értékénél. A tranzakciók egyenlege 5,8 milliárd, az átértékelődések és egyéb állományváltozások hatása 0,9 milliárd euróval növelte a bruttó külföldi adósságot. A nettó külföldi adósság 3 milliárd euróval nőtt; a tranzakciók 3,8 milliárd euróval növelték, az azon kívüli tényezők 0,8 milliárd euróval csökkentették az állományt. A forintban denominált jegybanki értékpapírok és állampapírok állománya 2003. december végén 8,9 milliárd euró volt, 1 milliárd euróval magasabb az előző év végén mért adatnál.

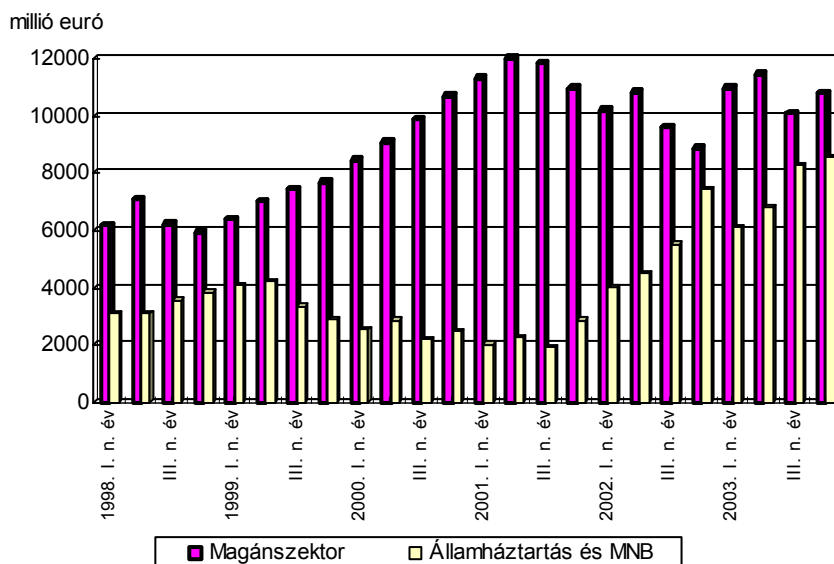
Magyarország külfölddel kapcsolatos adósságállományának alakulása

	Milliárd euró	
	2002 dec.	2003 dec.
I. Nemzetgazdaság (S.1), bruttó adósság (A+B)	39,0	45,7
A: Államháztartás és MNB (S.13+S.121)	18,4	20,1
A.1. ebből: forint adósság /1	7,9	8,9
B: Magánszektor (S.1-S.13-S.121)	20,6	25,6
B.1. ebből: forint adósság /1	2,8	4,9
B.2. ebből: egyéb tőke	6,6	6,8
II. Nemzetgazdaság (S.1), nettó adósság (A+B)	16,3	19,3
A: Államháztartás és MNB (S.13+S.121)	7,4	8,6
A.1. ebből: forint adósság /1	7,4	8,7
B: Magánszektor (S.1-S.13-S.121)	8,9	10,8
B.1. ebből: forint adósság /1	0,1	0,8
B.2. ebből: egyéb tőke	4,4	2,7

/1 értékpapír+egyéb

N.B.: Kerekítés miatt az összesen adatokban eltérés lehet

Magyarország nettó adósságállománya, 1998-2003

Az államháztartás és az MNB nettó adósságállományának 2002 év végéhez képest mért növekedése a forintban denominált adósság növekedésével, míg a magánszektor nagyobb nettó adósságállománya a hitelintézetek és vállalatok egyéb tartozásának növekedésével magyarázható.

A folyó fizetési mérleg alakulása

Millió euró

	2002					2003				
	I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I.-IV.n.év	I.n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I.-IV.n.év
1. Aruk, egyenleg	-458	-247	-505	-994	-2203	-599	-974	-760	-638	-2971
1.1. Export	8991	9587	8841	9401	36821	8947	9216	9486	10511	38161
1.2. Import	9449	9834	9346	10395	39024	9547	10190	10246	11149	41132
2. Szolgáltatások és jövedelmek, egyenleg	-780	-928	-436	-1100	-3244	-1036	-1024	-800	-1240	-4100
2.1. Szolgáltatások*, egyenleg	-32	257	456	-90	591	-132	136	31	-206	-170
2.1.1. Export	1551	1870	2051	1795	7268	1541	1766	1913	1816	7036
2.1.2. Import	1584	1613	1595	1885	6677	1674	1629	1882	2022	7207
2.2. Jövedelmek, egyenleg	-748	-1185	-892	-1010	-3835	-904	-1161	-831	-1034	-3930
2.2.1. Adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-79	-391	-132	-176	-777	-162	-376	-63	-220	-820
2.2.2. Nem adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-713	-840	-786	-869	-3209	-773	-821	-798	-857	-3249
2.2.3. Munkajövedelmek, egyenleg	44	46	25	35	151	30	36	30	43	139
3. Viszonytalan folyó átutalások, egyenleg	159	156	123	109	547	148	201	142	92	583
4. Folyó fizetési mérleg egyenlege	-1079	-1019	-818	-1984	-4900	-1488	-1797	-1418	-1786	-6488
5. Nem adóssággeneráló finanszírozás, egyenleg	801	-68	1105	831	2669	467	-143	1510	496	2330
5.1. Külföldön, egyenleg	-44	-2	-101	-71	-218	-377	-132	-41	-782	-1332
5.1.1. Részvény és egyéb részesedés	-36	-5	-89	-59	-190	-368	-137	-26	-766	-1297
5.1.2. Újrabefektetett jövedelem	-8	4	-12	-12	-28	-9	5	-15	-16	-35
5.2. Magyarországon, egyenleg	732	-6	1329	1014	3068	632	-49	1405	1451	3439
5.2.1. Részvény és egyéb részesedés	260	236	531	131	1158	98	172	594	571	1436
5.2.2. Újrabefektetett jövedelem	472	-242	798	883	1910	534	-221	810	880	2003
5.3. Portfólió befektetések, részvény és egyéb részesedés, egyenleg	113	-60	-123	-112	-181	212	38	147	-172	224
*- ebből: Idegenforgalom, egyenleg	223	498	611	297	1629	160	411	386	284	1241
bevétel	666	915	1125	741	3448	526	832	942	729	3029
kiadás	444	417	514	443	1819	365	422	556	445	1788

N.B.: Kerekítés miatt az összesen adatokban eltérés lehet

A folyó fizetési mérleg alakulása (szezonálisan kiigazított adatok) ^{a)}

Millió euró

	2002				2003			
	I. n.év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I. n.év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év
1. Aruk, egyenleg	-496	-242	-597	-866	-645	-889	-489	-512
1.1. Export	9136	9353	8912	9270	9318	9426	10370	10287
1.2. Import	9797	9797	9526	9899	9919	10135	11466	10628
2. Szolgáltatások és jövedelmek								
2.1. Szolgáltatások	212	226	146	8	112	135	-336	-108
2.1.1. Idegenforgalom, egyenleg	434	462	399	358	335	366	233	273
bevétel	960	870	831	786	805	780	689	681
kiadás	480	419	456	464	401	486	401	466
2.1.2. Egyéb szolgáltatások, egyenleg	-247	-257	-214	-316	-287	-293	-400	-415
bevétel	901	974	938	1006	1031	998	1047	1045
kiadás	1175	1128	1158	1268	1264	1304	1481	1438
2.2. Jövedelmek	-852	-1111	-909	-960	-963	-974	-1031	-1020
2.2.1. Adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-110	-216	-153	-100	-98	-128	-209	-174
2.2.2. Nem adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-759	-809	-792	-840	-819	-804	-842	-828
2.2.3. Munkajövedelmek, egyenleg	42	42	31	34	32	33	39	39
3. Viszonytalan folyó átutalások, egyenleg	150	135	132	132	138	152	117	116
4. Folyó fizetési mérleg egyenlege	-973	-1008	-1195	-1698	-1409	-1544	-1707	-1512

* * * * *

Az újrabefektetett jövedelmek elszámolás miatti változások hatásának részletesebb elemzéséhez szükséges régi, 1995-2003. közötti idősorokat, átmeneti időre továbbra is elérhetővé tesszük az MNB internetes felületén.

A módszertani váltással egyidejűleg módosítjuk a korábban közzétett januári fizetési mérleget is. Az internetes idősorokban az újrabefektetett jövedelmek beépítésével és a reexport nettó elszámolásával korrigált adatokat hozzuk nyilvánosságra.

A Monetáris Tanács 2003. december 15-ei határozata értelmében Magyarország EU csatlakozása után megváltozik a fizetési mérleg közzétételi és adatfelülvizsgálati politikája. Ennek részletes leírása megtalálható a "Sajtóközlemény a fizetési mérleg statisztika módszertanának illetve közzétételi és adatfelülvizsgálati rendjének változásáról" cím alatt

(http://www.mnb.hu/dokumentumok/sajtokozl0105_hu.pdf)

Tájékoztatásul közöljük, hogy 2003. december hónapban az euró hó végi árfolyama 262,23, a dollár hó végi árfolyama 207,92 forint volt.

A 2004. februári fizetési mérleg 2004. április 13-án jelenik meg. 2004. júliustól – eredményszemléletű havi adatok hiányában – az MNB nem tesz közzé havi adatokat. Ez azt jelenti, hogy utoljára június 14-én áprilistról jelenik meg havi fizetési mérleg, ezután már csak negyedéves publikáció lesz.

* * * * *

a) Módszertani megjegyzések a szezonálisan kiigazított adatokhoz:

A folyó fizetési mérleg összetevőire elvégzendő szezonális kiigazítás 2004 folyamán az alábbi módszerrel történik:

- 1) A folyó fizetési mérleg összetevőinek szezonális kiigazítása az Eurostat ajánlásaival összhangban a Demetra interface-n belül a SEATS TRAMO software-rel történik.
- 2) Az *ünnepnapok* hatását a magyarországi ünnepnapokra elkészített beépített változó segítségével, a *munkanapok* hatását pedig az idősorok tulajdonságaitól függően különböző számú regressziós változó segítségével szűrjük ki. (1. munkanap-hétvége megkülönböztetése, 2. munkanap-hétvége megkülönböztetése, korrigálva az időszak hosszával, 3. minden napnak külön súlyozás, 4. minden napnak külön súlyozás, korrigálva az időszak hosszával.)
- 3) A *kiugró értékek* közül az egy időszakra vonatkozó kiugrás (additív outlier) és a több időszakra vonatkozó csillapodó jellegű törés (transitory changes) azonosítását és kiszűrését végezzük el.
- 4) A szezonálisan kiigazított idősorok stabilitása, a *revíziók minimalizálása* érdekében a rendelkezésre álló idősorokat 1994-től végezzük el, valamint egy éven keresztül ugyanazt a modellbeállítást alkalmazzuk. A megjelenő publikációkban a program által számolt trend helyett a szimmetrikusan a centrumtól távolodva csökkenő súlyú öthavi ($Y_t = 1/9 \cdot X_{t-2} + 2/9 \cdot X_{t-1} + 3/9 \cdot X_t + 2/9 \cdot X_{t+1} + 1/9 \cdot X_{t+2}$) mozgóátlagot szerepeltetjük.
- 5) Az egyenlegekre nézve direkt kiigazítást alkalmazunk, ami annyit jelent, hogy az eredeti adatokból képzett egyenleg sorokra közvetlenül végezzük el a szezonális kiigazítást. Ebből következően az összetevők szezonálisan kiigazított adataiból nem állítható elő az egyenleg szezonálisan kiigazított adata.

Módszertani megjegyzések a publikációhoz, táblázatokhoz:

- 1) A szektorok és alszektorok neve után szereplő kód (pl. S.121) a nemzetközi gyakorlatban általánosan használt osztályozás megfelelő csoportjára utal. Az egyes szektorok tartalmi leírása az MNB honlapján a Pénzügyi adatok/Statisztika címszó alatt „Az új statisztikai szektorbontás 2001 júniusától” található (www.mnb.hu).

MAGYAR NEMZETI BANK
STATISZTIKAI FŐOSZTÁLY